

§ 13–16

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamea tuomiois- tuimissa

13§ Se joka on osapuoli eli eustaa osapuolta oikeuvenkäynissä eli asiassa hallinto-oikeuessa, käräjissä, maa- ja miljöötuomioistuimes- sa eli vesioikeuventuomiois- tuimessa, jonka tuomioalue kokonaisuudessa eli osittain samastuu kunnittain *Jellivaaran, Haaparannan, Kiirunan, Pajalan ja Matarenki-Övertorneån* kans, on oikeus käyttää suomea eli meänkieltä oikeuvenkäynissä eli asian käsittelyssä, jos oikeuvenkäynillä eli asiala on liittymyksiä johonki näihin kunthiin. Sama koskee saamea sellaisessa tuomioistuimessa jonka tuomioalue kokonaisuudessa eli osittain samastuu kunnittain *Arjeplogin, Jellivaaran, Jokkmökin* eli *Kiirunan* kans, jos oikeuvenkäynillä eli asiala on liittymyksiä johonki näihin kunthiin.

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea sisältää kans net tuomioistuimet mihinkä valitethaan tuomio eli päätös jossaki oikeuvenkäynissä, jota meinathaan ensi kappalheessa.

14§ Oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea tuomioistuimen oikeuvenkäynis- sä eli asioissa 13 § mukhaan sisäl- tävät oikeuven jättää tokymmenttiä ja kirjoitettua toistuksia tällä kielelä, oikeus saa net tokymmentit jotka kuuluvat oikeuvenkäynthiin eli asihaan suulisesti käänetyks tähähän kielheen ja oikeus ette tuomioistuimen suulisessa neuvottelussa käyttää tätä kieltä. Tuomioistuimen pittää kääntää tokymmentit ja kirjoitetut toistukset ruottiks, jos se ei aivan selvästi ei ole tarpheelista.

Muutenki tuomioistuin pittää pyrkiä ette käyttää vähemistökiel- tä omissa kontakteissaan osapuo- len eli sen eustajan kans

Kaikissa jutuissa ja asioissa, Kai- kissa oikeuvenkäynissä ja asioissa jotka sisältävät oikeuven käyttää suomea, meänkieltä eli saamea tuomioistuimessa 13 § muk- haan osapuolela eli osapuolen eustajalla, jolta puuttuu jyrjittinen avustaja, on oikeus ette tahtoa ja saa tuomiopäätöksen eli tuomion syyt eli päätökset ja päätöksen perustelun kirjoitettuna käänetty- nä tähähän kielheen.

15§ Se joka haluaa käyttää suomea, meänkieltä eli saamea tuomioistuimen oikeuvenkäynin eli yhen asian käsittelyssä 13 § mukhaan pittää tahtoa sen kun oikeuvenkäynti eli asia alotethaan eli ensi kerran kun osapuoli pittää puhua oikeuvenkäynissä eli asiassa.

Anomus saa käännöksen 14 § kolmanen kappalheen mukhaan pittää esittää viikon sisälä siitä kun tuomio eli päätös on ilmotettu, jos sellainen anomus ei ole esitetty aiemin oikeuven- käynin eli asian käsittelyssä.

Jos anomus ette saa käyttää vähemistökieltä eli saa käännök- sen esitethään jälkhiin kun mitä mainithaan ensi ja toisessa kap- palheissa sillon sen saapi hylätä. Sellaisen anomuksen saapi kans hylätä jos se on aivan selvä ette sillä on perusteeton tavote.

16§ Jos yhelä osapuolela eli sen osapuolen eustajala on oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea oikeuvenkäynissä, sillon pittää tahtoa tulkin määräyksitten 5 kap. 6-8 §§ ja 33 kap. 9 § oikeuvenkäyninbalkin ja 50-52 §§ hallintoprosessilain (1971:291) mukhaan.



**Länsstyrelsen
Stockholm**
Box 22067
104 22 STOCKHOLM
Tel: 010-223 10 00



Sametinget
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Tel: 0980-780 30



§ 17–18

Suomi, meänkieli ja saame esikoulussa, vississä muussa petä- kookisessa toiminassa ja vanhuushojjossa

17§ Oikeus yksityisillä vississä taphauksessa saa esikou- lun ja vissin muun pedagogisen tarjouksen suomen, meänkielen eli saamen toimintaa säännöstelt- hään 8 kap. 12 b § ja 25 kap. 5 a § koululaissa (2010:800).

18§ Yksityisitten oikeus ette vississä taphauk- sissa saaja hoitoa vanhuusten- huolon raamin sisälä kansalisilla minuiriteettikielillä säätänethään sosiaalipalvelulain 8 kap. 6-9 §§ (2025:400)

§ 19–21

Poikkeus & Seuranta

19§ Jos on olemassa erikoisia syytä hallitus saapi ilmoittaa määräyksiä ette vissi viran- omhainen joka on hallituksen alla saatethaan poistaa 8 § soveluksesta. Vastaava koskee jälkhiin hallituk- sen oikeuven annosta maakäräjiä ja kuntia asioissa jotka koskevat kunnallisia virastoja.

20§ Hallintoviranom- haisitten tämän lain soveluksesta pittää seurata ylös. Hallitus ilmoittaa määrittelyitä mikä eli mikkä viranomhaiset pitävät olla vastuussa seura- nasta. Tämä seurantavastuu ei merkitte yhtään rajotusta siitä

valvontavastuusta joka on muila viranomhaisila.

21§ Viranomhaisela jolla on seurantavastuu pittää sen lisäks neuvonannon, tion välityksellä ja sellaisela toimenpiteillä tueta muita hallintoviranomhaisia lain soveluksessa.

§ 1–5

Ylheimet määräykset

1§ Tämä laki sisältää määräyksiä kansalisista vähemistöistä, kansalisista vähemistökielestä, hallintoalueista ja oikeudesta käyttää vähemistökieliä hallintovirastoissa ja tuomioistuimissa. Laki sisältää kans määräyksiä lain seuranasta ja sen soveluksesta.

2§ Kansaliset vähemistöt on juutalaiset, romanit, saamelaiset, ruottinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset. Tämä asia liittyy Ruottin Euruupan neuvoston raamikonvensjuunin sitomukseen, joka suojaa kansalisia vähemistöjä (SÖ 2000:2) ja euruupalainen maakunta- eli

vähemistökielellä määrätty sheen (SÖ 2000:3).
Kielilaissa (2009:600) mainitaan ette kansaliset vähemistökielellä on suomi, jiddish, meänkieli, romani chib ja saame.

3§ Kunnat ja maakäräjät pitävät ilmoittaa kansalisten vähemistöitten oikeuksista ja julkisten laitoksitten vastuu tämän lain mukaan ja niitä määräyksiä mihinkä tämä laki viittaa. Sama koskee hallintovirastoja joitten toiminta on merkityksellinen kansalisille vähemistöille ja vähemistökielelle.

4§ Kielilaissa (2009:600) sanotaan ette julkisilla laitoksilla on erikoinen vastuu suojata ja eistää kansalisia vähemistöjä.
Julkiset laitokset pitävät kans muutenki eistää kansalisten vähemistöitten mahdollisuuksia säilyttää ja kehittää omaa kulttuuria Ruottissa. Lasten kehitys kulttuurisesta identiteetistä ja oman vähemistökielen käyttöä pitää erikoisesti eistää.

5§ Hallintoviranomhaiset pitävät antaa kansalisille vähemistöille mahdollisuuden vaikuttaa asioissa, jotka koskevat heitä ja niin kauas kun maholista pitää yhteis-

neuvontoja vähemistöitten kans sellaisissa asioissa.

Yhteisneuvonto ensi kappaleen mukaan pitää toimia sillä tavalla ette hallintoviranomhainen pitää järjenmukaisen suunnitellun dialookin kansalisten vähemistöitten kans missä tavote on ette ottaa huomioon heitten mielipiteitä ja tarpeita viraston päätöksen teossa.

Laissa (2022:66) neuvottelusta kysymyksistä jotka koskevat saamen kansaa on erikoisia määräyksiä neuvotteluista saamelais kansan kans.

5a§ Hallintoviranomhaiset pitävät erityisesti eistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia vaikuttamaan ja yhteisneuvontoon kysymyksissä, jotka koskevat heitä ja soveltaa muoto tähän heitten eelytyksitten mukaan.

5b§ Kunnat ja maakäräjät pitävät päättää tavoitteita ja suuntaviivoja heän vähemistöpuliittisele työlle.

Tietoja päämäärästä ja suuntaviivoista joita on otettu ensi kappaleen mukaan pitää kun tahotoaan jättää sille viranomhaiselle jolla on seurantavastuu 20 §.

§ 6–7

Hallintoalueet

6§ Suomen kielen hallintoalueella meinathaan kunnat *Botkyrka, Eskilstuna, Jellivaara, Hallstahammar, Haninge, Haaparanta, Huddinge, Håbo, Kiiruna, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stokholmi, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar* ja *Matarenki-Övertorneå*.

Meänkielen hallintoalueella meinathaan kunnat *Jellivaara, Haaparanta, Kiiruna, Pajala* ja *Matarenki-Övertorneå*.

Saamen kielen hallintoalueella meinathaan kunnat *Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Jellivaara, Härjedalen, Jokkmokki, Kiiruna, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Umeå, Vilhelmina, Åre, Älvdalen* ja *Östersund*.

7§ Muut kunnat, kun nämä mitä mainithaan 6 §, saatavat hakemuksen jälkehen liittyä suomen, saamen ja meänkielen hallintoalueeseen. Hallitus päättää jos kunta kuuluu hallintoalueeseen.

Kunta joka hallituksen päätöksen jälkehen kuuluu yhteen hallintoalueeseen saatava anoa hallitukselta ette erota hallintoalueesta. Hallitus saapi päättää eroamisesta vain jos on erikoisia syitä.

Hallitus saapi ilmoittaa määrityjä hallintoalueen liittymiseen eli eroamisesta.

§ 8–12

Oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamea virastoissa

8§ Yksityisillä on oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea heän suulisissa ja kirjoitetuissa kontaktissaan viranomhaisen kans, jonka joukraaffinen toiminta-alue kokonaisuudessa eli osittain on sama kun vähemistökielen hallintoalue. Tämä koskee asioita missä yksityinen on osapuolena eli eustaa osapuolta, jos asiala on liittymyksiä hallintoalueeseen.

Jos yksityinen käyttää suomea, meänkieltä eli saamea sellaisessa asiassa, silloin viranomhainen on velvolinen anthaan suulisen vastauksen samala kielellä. Yksityisellä, jolla ei ole jyrjittinen avustaja, on sen lisäksi oikeus anomalla saa kirjoitetun käännöksen suomeks, meänkieleksi eli saameksi asian päätöksestä ja päätöksen perustelusta.

Viranomhainen pitää kans muutenki pyrkiä kohtelemhaan yksityisiä näillä kielillä.

9§ Hallintoalueen ulkopuolella yksityisillä on oikeus käyttää suomea, meänkieltä eli saamea suulisissa ja kirjoitetuissa kontaktissa viranomhaisitten asioissa missä yksityinen on osapuoli eli eustaa osapuolta, jos on henkilökuntaa joka hallitsee vähemistökieltä ja saatava käsitellä asiaa.

10§ Yksityisillä on aina oikeus käyttää suomea, meänkieltä ja saamea heän kirjoitetuissa kontaktissa *Valtionpäivän oikeusasiamiesten ja Syrjintäoikeusasiamiehen kans*. Sama koskee yksityisten kirjoitetujen kontaktit *Jystitiekanslerin, Vakuutusassan, Veroviraston ja Työvälistystoimiston kans* asioissa missä yksityinen on osapuoli eli eustaa osapuolta.

11§ Hallintoviranomhaiset pitävät toimia ette on henkilökuntaa käytettävänä, jotka ossaavat suomea, meänkieltä eli saamea missä sitä tartethaan yksityisitten kontaktissa viranomhaisen kans.

12§ Hallintoviranomhaiset saavat päättää erikoisista aijoista ja erikoisista paikoista ette ottaa vasthaan vierailuja yksityisiltä jotka puhuvat suomea, meänkieltä eli saamea, ja ette pitää erikoisia telefoniaikoja.